

NATIONAL SANSKRIT UNIVERSITY : TIRUPATI
DEPARTMENT OF PURANETIHAS
SHASTRI SYLLABUS

शास्त्री - पुराणेतिहासविभागः

2nd Elective for Sastri Sammanitha & B.A. Honours
Choice Based Credit System (SHASTRI) Syllabus

Pattern of marks

(Following pattern will be followed for each paper in each semester)

External Assessment = 75 Marks for written Examination

15 objective ×1 Marks = 15×1	= 15 Marks
2 (out of 4) × 15 Marks = 2×15	= 30 Marks
6 (out of 12) × 5 Marks = 6 × 5	= 30 Marks
Total	= 75 Marks
Internal Assessment: (Assignments, Class Test Etc.)	= 25 Marks
Grand Total	= 100 Marks

Objective of the course

विषयोद्देश्यम्

भगवतः नारायणस्य नाभिकमलोद्भूतस्य ब्रह्मणः चतुर्भ्यः मुखेभ्यः वेदाः सम्प्रकाशिताः सन्ति। गुरुशिष्यपरम्परया तेषां श्रवणात् श्रुतिरिति नाम। वेदाः सन्ति भारतीयधर्मदर्शनयोः स्रोतांसि। ऋग्यजुसामाथर्वाख्यश्चत्वारो वेदास्सर्वज्ञानमया भवन्ति लोककल्याणसाधकास्सन्ति। परन्तु तेषां वेदानां भाषाशैली अतीव कठिना भावगम्भीरा च वर्तते। अतस्सर्वेर्धारयितुं ते शक्या न भवन्ति। अपि च स्त्रीशूद्रद्विजबन्धूनां त्रयी न श्रुतिगोचरा इति प्रचलनादेतेषां तत्राधिकाराभावात्स्वल्पीयसामतिविदुषामेव वैदिकज्ञानं कथञ्चिदासीत्। अतः उच्यते

—

स्त्री-शूद्र-द्विजबन्धूनां न वेदश्रवणं मतम्।

तेषामेव हितार्थाय पुराणानि कृतानि च ॥

भारतीयसंस्कृतेर्ज्ञानविज्ञानयोश्च मूलभूतानां वेदानां यथार्थावगतये तन्मूलकानां पुराणानां सरलभाषया शैल्यां च रचना जाता। पुराणानि वेदानामेव रूपान्तराणि भवन्ति। तथाहि उच्यते –

इतिहासपुराणाभ्यां वेदं समुपबृहमयेत् ।

विभेत्यल्पश्रुताद् वेदो मामयं प्रहरिष्यति ॥

अतः वेदार्थं पूर्यतीति पुराणं तन्नाम। पौराणिकज्ञानस्याभावे वैदिकसाहित्यस्यार्थावबोधः सर्वथाऽसम्भवो भवति। अतः वेदानामन्तरं पुराणानामेव सर्वमान्यता भारतीयधार्मिकपरम्परायां विद्यते।

वस्तुतः पाठ्यक्रमेऽस्मिन् पुराणानां परिचयः पुराणानां लक्षणम्, रामायणस्य ज्ञानसम्पादनम्, श्रीमद्भगवद्गीता, दुर्गासप्तशती प्रभृतिविषयाः विवेचिताः सन्ति। अनेन छात्रस्य इतिहासपुराणसंबन्धिज्ञानसम्पादनम्, नीतिशास्त्रस्य ज्ञानम्, क्षेत्रमाहात्म्यम्, व्रतादीनां विषये च ज्ञानं सम्पादनं भविष्यति। तेन आध्यात्मिकं, नैतिकं, शैक्षिकं, सांस्कृतिकं, सामाजिकं प्रभृतिविषयेषु ज्ञानसम्पादनं भवति। अतः पाठ्यक्रमस्यास्य महती उपादेयता वर्तते।

शास्त्री-प्रथमवर्षम्

1st semester

Course - 1

विषयः - पुराणपरिचयः

General Objectives of the Course X :

भगवतः निश्वासरूपापौरुषेयवेदवत् पुराणानि भारतीयसंस्कृतेः मूलाधाररूपेण भवन्ति । छात्राणां कृते पुराण रहस्यज्ञानस्य आवश्यकम् अनुभूय व्यासदेवः पुराणानि रचयामास अतः पत्रे पुराणमहत्त्वं पुराणलक्षणं सात्विकराजसिकतामसिकपुराणानां विषयसारः वर्णितो अस्ति ।

Unit -1 (तृतीयपरिच्छेदः)

Objectives: अष्टादशमहापुराणानां विशेषपरिचयः अत्र प्राप्तो वर्तते। पुराणानां लक्षणमत्र ज्ञायते।

अष्टादशपुराणपरिचयः, अष्टादशसंख्यामाहात्म्यम्, पञ्चलक्षणम्, दशलक्षणम्, विष्णुः अवयवकल्पनम्

Unit -2 (तृतीयपरिच्छेदः)

प्रभासखण्डमाहात्म्यम्

वैशाखमाहात्म्यम्

धर्मारण्यमाहात्म्यम्

पुराणसंख्याः

ब्रह्मपुराणस्य विषयसारम्

Objectives: प्रभासखण्डस्य विशेषमाहात्म्यमत्र ज्ञातुं शक्यते। आद्यपुराणस्य ब्रह्मपुराणस्य विशेषपरिचयश्च पठितुं शक्यते।

Unit -3 (तृतीयपरिच्छेदः)

Objectives: विष्णुपुराणस्य विषयसारम्, औपपुराणानां परिचयः, अग्निपुराण विषयसारः, उपपुराणानां परिचयः, हरिवंशपुराणस्य महत्त्वम्, देवीभागवतपुराणस्य विषयसारः, सात्विकपुराणानां परिचयः

उपपुराणानां तथा औपपुराणानां ज्ञानमत्र प्राप्यते। हरिवंशपुराणस्य विशिष्टं माहात्म्यं ज्ञायते।

Unit -4 (तृतीयपरिच्छेदः)

Objectives: राजसिकपुराणानां परिचयः, षड्राजसिकपुराणानां मार्मीकं वैशिष्ट्यमत्र परिपठ्यते।

Unit -5 (तृतीयपरिच्छेदः)

Objectives: तामसिकपुराणानां परिचयः, पुराण तिलकं भागवतम्, मार्कण्डेयपुराण माहात्म्यम्, वेदेषु पुराणमहत्त्वम्। पुराणक्रमरहस्यमुद्घाटनम्, पुराणेषु राजनीति, स्कन्दपुराण माहात्म्यम्

तामसिकपुराणानां लक्षणं तथा मार्कण्डेयपुराणस्य विशेषमाहात्म्यमत्र प्राप्यते।

प्रो.कृष्णमणित्रीपाठिप्रणीतात् “पुराणपर्यालोचनम्” इति ग्रन्थात्

सहायकग्रन्थाः - “पुराणपर्यालोचनम्”

प्राप्तिस्थानम् - नागपब्लिशर्स, 11 ए./वि.ए जवाहर नगर,
दिल्ली - 110007, सम्पादकः - नागशरण सिं

शास्त्री-प्रथमवर्षम्

1st semester

Interdisciplinary

Course - 2

विषयः - श्रीमद्भगवद्गीतायाः एकादशतः पञ्चदशाध्यायं यावत्

Unit -1 एकादशोऽध्यायः।

Objective : विश्वरूपदर्शनयोगः, अर्जुनस्य मोहभङ्गः, विराड्भूषणदर्शनम्, अर्जुनद्वारा भगवतः स्तुतिः

Unit -2 द्वादशोऽध्यायः।

Objective : भक्तयोगः, साकारनिराकारोपाशकयोः निर्णयः, भगवत्प्राप्त्युपायः, भगवत्प्राप्तपुरुषाणां लक्षणम्

Unit -3 त्रयोदशोऽध्यायः।

Objective: क्षत्र क्षत्रज्ञविभागयोगः, ज्ञानसहितं क्षत्रक्षत्रज्ञयोः विचारः, ज्ञानेन साकं प्रकृतिपुरुषयोः विचारः

Unit – 4 चतुर्दशोऽध्यायः

Objective: गुणत्रयविभागयोगः, ज्ञानस्य महिमा, प्रकृतिपुरुषाभ्यां जगदुत्पत्तिः, सत्त्व-रज-तमादि गुणानां वर्णनम्, भगवत्प्राप्त्युपायः

Unit – 5 पञ्चदशोऽध्यायः

Objective : पुरुषोत्तमयोगः, संसारवृक्षस्य कथनम्, जीवात्मनः स्वरूपम्, क्षराक्षरपुरुषस्य विचारः

शास्त्री-प्रथमवर्षम्

2nd semester

Course - 3

विषयः - श्रीमद्भागवतमहापुराणम् (प्रथमस्कन्धे 1-10 अध्यायाः)

General Objectives of the Course I:

छात्राणां व्यक्तित्वविकासाय आध्यात्मिकज्ञानवर्धनाय च श्रीमद्भागवतपुराणस्य प्रथमस्कन्धस्य दशाध्यायाः प्रकल्पिताः ।

तत्रादौ सूतशौनकसंवादप्रसङ्गे व्यासनारदप्रश्नोत्तरं पाण्डवचरित्रं राज्यत्यागपूर्वकं परीक्षितः गङ्गातीरे प्रायोपवेशनं शुकागमनम् इत्यादयः बहवः ज्ञातव्यविषयाः अस्मिन् पत्रे प्रतिपादिताः सन्ति ।

वेदविहितार्थानां स्पष्टावबोधनाय पुराणमहत्त्वं पुराणवर्गीकरणं पुराणसङ्ख्यामाहात्म्यं पुराणानां संक्षिप्तविषयसारः इत्यादयः पुराणानां प्रमुखप्रयोजनविषयाः अस्मिन् पत्रे उल्लिखिताः सन्ति ।

1. श्रीमद्भागवतमहापुराणम् (प्रथमस्कन्धे 1-10 अध्यायाः)

Unit -1 प्रथमस्कन्धे प्रथमद्वितीयाध्यायौ

Objectives: श्रीमद्भागवतस्य माहात्म्यम्, सूतशौनकसंवादम्, भगवद्भक्तिमाहात्म्यम्

Unit – 2 प्रथमस्कन्धे तृतीयचतुर्थाध्यायौ

Objectives: भगवद्वतारवर्णनम्, भगवदसंकीर्तनमाहात्म्यम्, व्यास असन्तोषस्य कारणानि

अस्मिन् अध्याये श्रीमद्भागवतस्य माहात्म्यं तथा अस्य अध्ययनस्य महत्फलं ज्ञायते। भगवतः श्रीविष्णोः अवतारादीनां वर्णनमत्र ज्ञातुं शक्यते।

Unit -3 प्रथमस्कन्धे पञ्चमषष्ठाध्यायौ

Objectives: व्यासं प्रति नारदस्य उपदेशम्, देवर्षि नारदस्य पूर्वजन्मवृत्तान्तम्, अश्वत्थामा चरितम्

Unit – 4 प्रथमस्कन्धे सप्तमाष्टमाध्यायौ

Objectives: अश्वत्थामायाः मानमर्दनम्, उत्तरायाः गर्भरक्षा अस्मिन् पाठ्यांशे छात्रैः अभिमन्योः पुत्रस्य परीक्षितस्य विषये ज्ञातुं शक्नुवन्ति। तथा अश्वत्थमनः चरितमपि पठिष्यन्ति।

Unit -5 प्रथमस्कन्धे नवमदशमाध्यायौ

Objectives: भगवत्गुणवर्णनम्, कुन्ती स्तुतिः, युधिष्ठिरं प्रति भीष्मोपदेशः, श्रीकृष्णस्य द्वारकागमनम्।

अत्र भगवतः विविधानां गुणानां वर्णनं कृतं वर्तते। यत्र छात्राः भीष्मस्योपदेशमपि ज्ञातुं शक्नुवन्ति।

मूलग्रन्थस्य प्राप्तिस्थानम् -

1) श्रीमद्भागवतमहापुराणम् - गीताप्रेस, गोरखपुर, उत्तरप्रदेश

2) श्रीमद्भागवतमहापुराणम् – चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

38, यू.ए, जवाहरनगर, दिल्ली

प्रस्तावनालेखकः - डा. ब्रह्मानन्दत्रिपाठी

सहायकग्रन्थाः -

1. श्रीमद्भागवतम्,
(गङ्गासहायसम्पादितम्)
जवाहार नगर, दिल्ली

अन्वितार्थप्रकाशिकासहितम्
चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्,

2. श्रीश्रीधरस्वामिविरचितभावार्थदीपिकासमन्वितं श्रीमद्भागवतम्,
गीताप्रेस्, गोरखपुर
3. श्रीविजयध्वजविलिखिता पदरत्नावली चेति - गीताप्रेस्, गोरखपुर

शास्त्री-प्रथमवर्षम्
2nd semester
Interdisciplinary
Course - 4

विषयः - विदुरनीतौ पञ्चमोऽध्यायः

Unit -1 आदितः द्वादशश्लोकाः

Objective : यमेन नरकप्राप्तिः, कर्मानुगुणं व्यवहारः, आयुष्यहानेः कारणम्,
ब्रह्महत्या समं पापी।

Unit -2 त्रयोदशश्लोकात् चतुर्विंशतिश्लोकं यावत् ।

Objective : स्वर्गलोके अधिकारी, विदुषां गुणाः, राज्ञः सत्सेवकाः, आत्मकल्याणार्थं
त्यागभावना, द्यूतक्रीडानिन्दा, भृत्यानां राज्ञः विश्वासभाजने उपायाः।

Unit -3 पञ्चविंशतिश्लोकात् षट्त्रिंशत्श्लोकं यावत् ।

Objective: स्वामिनः कृपापात्रसेवकस्य गुणाः, त्यागयोग्यभृत्यगुणाः, पुरुषस्य
कर्तव्याकर्तव्यविचाराः, स्नानेन दश तथा स्वल्पाहारेण षल्लाभाः।

Unit – 4 सप्तत्रिंशत् श्लोकात् अष्टचत्वारिंशत् श्लोकं यावत्

Objective: सेवन अयोग्य षट्पुरुषाः, वानप्रस्थाश्रमसमयः, सम्पूर्णसिद्धीनां
मूलमन्त्रः, पापासक्तमनुष्यस्य दुर्गुणादीनामुपरि दृष्टिः

Unit – 5 उनपञ्चाशत् श्लोकात् चतुष्षष्टिश्लोकं यावत्

Objective : धर्मार्थकामादीनां समयानुसारं सेवनम्, राजलक्ष्म्याः अधिकारी,
मनुष्यस्य पञ्चबलानि, बुद्धेः प्रबलता, कौरवपाण्डवयोः सम्बन्धविचारः

शास्त्री-द्वितीयवर्षम्
3rd semester
Course - 5

विषयः – श्रीमद्देवीभागवतपुराणे पञ्चमस्कन्धे आदितः पञ्चदशाध्यायं
यावत्।

Unit – 1 पञ्चमस्कन्धे आदितः त्रयोऽध्यायाः

Objective : महिषासुररक्तबीजादीनामुत्पत्तिः, महिषासुरस्य पराक्रमः, महिषासुरेण सह देवानां युद्धवर्णनम्

Unit – 2 पञ्चमस्कन्धे चतुर्थाध्यायात् षष्ठाध्यायं यावत्

Objective : इन्द्रादिदेवानां पराजयः, विष्णोः आज्ञया देवानां पराक्रमप्रदानम्, देव्याः सह मन्त्रिणां वार्तालापः,

Unit – 3 पञ्चमस्कन्धे सप्तमाध्यायात् नवमाध्यायं यावत्

Objective : देव्या सह महिषासुरस्य वार्तालापः, प्रसङ्गक्रमे मन्दोदर्याः कथनम्

Unit – 4 पञ्चमस्कन्धे दशमाध्यायात् द्वादशाध्यायं यावत्

Objective : ब्रह्मणा शुम्भनिशुम्भाभ्यां वरदानम्, देवैः सह युद्धवर्णनम्, देव्याः अभयप्रदानम्

Unit – 5 पञ्चमस्कन्धे त्रयोदशाध्यायात् पञ्चदशाध्यायं यावत्

Objective : धूम्रलोचनस्य संहारः, चण्डमुण्डयोः संहारः, रक्तबीजेन सह देव्याः वार्तालापः

शास्त्री-द्वितीयवर्षम्
3rd semester
Interdisciplinary
Course - 6

विषयः नारदीयभक्तिसूत्रम् (1-15 अध्यायाः)

General Objectives of the Course-

सत्ययुगादौ ज्ञानवैराग्यमोक्षसाधनत्वेऽपि कलियुगे भक्तिरेव प्राधान्या अस्ति । भगवन्तं स्वानुकूलं कर्तुं षडरिपून् विजित्य परमाह्लादं प्राप्नुवन्ति वैष्णवाः । अतः छात्राणाम् अन्तःकरणशुद्ध्यर्थं नारदशाण्डिल्यादि महर्षिभिः प्रोक्तानां भक्तिगुणगरिम्णायुक्तानाम् उत्कृष्टसूत्राणां योजनं पाठ्यक्रमेऽस्मिन् कृतं वर्तते ।

Unit -1 (1-3 अध्यायाः)

Objectives: देवर्षिनारदजन्मवृत्तान्तम्
भक्तेःस्वरूपम्
अनन्य प्रेमवर्णनम्

Unit -2 (4-6 अध्यायाः)

Objectives: प्रेमरूपाभक्तेः लक्षणम् एवं उदाहरणं च

प्रेमरूपाभक्तेः फलवर्णनम्
प्रेमरूपाभक्तेः साधनम् एवं सत्सङ्ग महिमा वर्णनम्

Unit -3 (7-9 अध्यायाः)

Objectives: कुसङ्गतीप्रसङ्गः

मायात्मकितः

प्रेमभक्तेः स्वरूपम्

गौणभक्तेः स्वरूपम्

सुलभभक्तेः माहात्म्यम्

Unit -4 (10-12 अध्यायाः)

Objectives: भक्तेः साधनम्

भक्तिसाधनार्थं प्रधानमार्गवर्णनम्

Unit -5 (13-15 अध्यायाः)

भक्तेः फलवर्णनम्

भक्तेः सर्वश्रेष्ठत्वम्

Objectives: भक्तिमाध्यमेन सर्वविधप्राप्त्युपायान् ज्ञातुं शक्नुवन्ति।

मूलग्रन्थः - नारदभक्तिसूत्रम् - स्वामि हर्षानन्दपुरी, रामकृष्णमठ,

बङ्गलूरु - 560019

शास्त्री-द्वितीयवर्षम्

4th semester

Course - 7

विषयः – श्रीमद्वाल्मीकीयरामायणे बालकाण्डे 1-20 अध्यायाः

Unit – 1 बालकाण्डे 1-4 अध्यायाः

Objectives: नारदस्य वाल्मीकिमहर्षेः कृते रामायणस्य प्रबोधनम्,

रामायणमहाकाव्यस्य आविर्भाव, कुशलवयोः रामायणगानम्

Unit – 2 बालकाण्डे 5 - 8 अध्यायाः

Objectives: अयोध्यायाः वर्णनम्, दशरथस्य महिमा वर्णनम्,

अश्वमेधयागसंकल्पः

Unit – 3 बालकाण्डे 9 - 12 अध्यायाः

Objectives: अयोध्यां प्रति ऋष्यशृङ्गस्यागमनम्, अश्वमेधयागस्य सन्नाहः

Unit – 4 बालकाण्डे 13 -16 अध्यायाः

Objectives: दशरथस्य यज्ञशालायाः परीक्षणम्, देवैः विष्णोः प्रार्थना

Unit – 5 बालकाण्डे 17 -20 अध्यायाः

Objectives: यागरक्षणार्थं विश्वामित्रेण कृता अभ्यर्थना, देवांशैः वानराणां प्रादुर्भावः

शास्त्री-द्वितीयवर्षम्
4th semester
interdisciplinary
Course - 8

विषयः -शुक्रनीतौ तृतीयोऽध्यायः, आदितः शतश्लोकाः

Unit -1 शुक्रनीतौ आदितः विंशतिश्लोकाः

Objective : धर्मेण सुखप्राप्तिः, दशविधपापानि, इन्द्रियादीनां नियन्त्रणोपायः, स्त्रीणां सम्बोधनप्रकाराः

Unit -2 शुक्रनीतौ तृतीयोऽध्याये एकविंशतितः चत्वारिंशत्श्लोकं यावत्

Objective : स्त्रीरक्षणम्, नदीतरणादिनिषेधः, रात्रौ वृक्षवासः निषेधः, सूर्यं सदा नावलोकयेत्, सन्ध्यायां भोजननिषेधः, पापस्मरणनिन्दा, षट् आततायीनां लक्षणम्

Unit -3 शुक्रनीतौ तृतीयोऽध्याये एकचत्वारिंशत्श्लोकतः षष्ठीश्लोकं यावत्

Objective: स्त्रीणामुपेक्षा न कर्तव्यं, विरुद्धराजः पार्श्वे न तिष्ठेत्, स्त्रीभिः साकं विवादनिन्दा, षड् दोषाः त्याज्याः इत्यादिः

Unit – 4 शुक्रनीतौ तृतीयोऽध्याये एकषष्ठीश्लोकतः अशीतिश्लोकं यावत्

Objective: कस्यापि मर्मस्पर्शं न कुर्यात्, अश्लीलनिन्दा, आलस्य मनुष्यस्य लक्षणम्, कटुवचननिषेधम्, दीर्घदर्शः लक्षणम्, बलवान्पुरुषस्य लक्षणम् इत्यादिः

Unit – 5 शुक्रनीतौ तृतीयोऽध्याये एकाशीतिश्लोकतः शतं श्लोकं यावत्

Objective : सौर्यमतस्य अनर्थफलम्, श्रीमतः पुरुषस्य स्थितिः, नष्टवस्तुनः उपेक्षा, स्त्रीपुरुषादिषु भेदं न कुर्यात्, सुविद्या ग्रहणम् इत्यादिः

शास्त्री-तृतीयवर्षम्
5th semester
Course -9

विषयः विष्णुधर्मोत्तरपुराणे तृतीयखण्डे हंसगीतायां 280-290 अध्यायाः

Unit – 1 हंसगीतायां 281-282 अध्यायौ

Objectives: प्राणायामः, प्रात्याहारः, धारणा

Unit – 2 हंसगीतायां 283-284 अध्यायौ

Objectives: ध्यानविषयः, समाधिः

Unit – 3 हंसगीतायां 285-286 अध्यायौ

Objectives व्यवसायः, संकल्पः

Unit – 4 हंसगीतायां 287-288 अध्यायौ

Objectives: होमविधिवर्णनम्, देवपितृपूजावर्णनम्

Unit – 5 हंसगीतायां 289-290 अध्यायौ

Objectives: अतिथिपूजावर्णनम्, पुत्रकामेष्टियागः, अवतारविशेषः

शास्त्री-तृतीयवर्षम्
5th semester
Interdisciplinary
Course -10

विषयः – दुर्गासप्तसती 1- 13 अध्यायं यावत्

Unit – 1 दुर्गासप्तसत्यां 1-3 अध्यायं यावत्

Objectives: मधुकैटभवधप्रसङ्गः, देव्याः प्रादुर्भावः, महिषासुरसैन्यवधः, महिषासुरवधः

Unit – 2 दुर्गासप्तसत्यां 4-6 अध्यायं यावत्

Objectives: इन्द्रादिकृता देवस्तुतिः, धूम्रलोचनवधः

Unit – 3 दुर्गासप्तसत्यां 7-8 अध्यायौ

Objectives चण्डमुण्डादीनां वधः, रक्तबीजस्य वधः

Unit – 4 दुर्गासप्तसत्यां 9-11 अध्यायं यावत्

Objectives: निकुम्भवधः, शुम्भवधः, देवैः कृता देव्याः स्तुतिः

Unit – 5 दुर्गासप्तसत्यां 12- 13 अध्यायौ

Objectives: देव्याः माहात्म्यं वर्णनम्

शास्त्री-तृतीयवर्षम्
6th semester
Course – 11

विषयः ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डम् (10- 22 अध्याया)

Unit – 1 ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डे 10-12 अध्यायं यावत्

Objectives: तुलस्युपाख्यानम्

Unit – 2 ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डे 12-14 अध्यायं यावत्

Objectives: तुलस्युपाख्यानम्

Unit – 3 ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डे 15-17 अध्यायं यावत्

Objectives तुलस्युपाख्यानम्

Unit – 4 ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डे 18-20 अध्यायं यावत्

Objectives: लक्ष्म्युपाख्यानम्

Unit – 5 ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डे 21-22 अध्यायं यावत्

Objectives: लक्ष्म्युपाख्यानम्

शास्त्री-तृतीयवर्षम्
6th semester
Interdisciplinary
Course – 12

विषयः – कपिलसंहिता

Unit – 1 आदितः चत्वारोऽध्यायाः (1-4)

Objectives: उत्कलस्य सर्वश्रेष्ठत्ववर्णनम्, पुरुषोत्तमक्षेत्रे नीलाचले राज्ञः
इन्द्रद्युम्नस्य तपः वर्णनम्, इन्द्रद्युम्नस्य स्वप्नदर्शनम्,

Unit – 2 पञ्चमाध्यायात् अष्टमाध्यायं यावत् (5-8)

Objectives: महोदधीमहात्म्यं, जाम्बवतीसुनोः शाम्बस्य भास्करस्य आराधनया
कुष्ठरोगस्य उपसमनम्, मैत्रेयवनस्य महिमावर्णनम्, कपिलतीर्थे स्नानमाहात्म्यं,
अनेकेषां गुह्यानां तीर्थानां माहात्म्यवर्णनम्

Unit – 3 नवमाध्यायात् द्वादशाध्यायं यावत् (9-12)

Objectives कैलासे भगवतः शिवस्य निवासवर्णनम्, कैलासस्य वैशिष्ट्यवर्णनम्,
विश्वनाथो वाराणासीं विहाय एकाम्रके निवसतीतिवर्णनम्,
सर्वतीर्थविशिष्टविन्दुसरोवरस्य माहात्म्यम्

Unit – 4 त्रयोदशाध्यायात् षोडशोऽध्यायं यावत् (13-16)

Objectives: एकाम्रक्षेत्रे मुक्तिवर्णनम्, प्रलयकालेऽपि एकाम्रक्षेत्रं न विनश्यतीति
वर्णनम्, रामेश्वरशिवलिङ्गदर्शनस्य महिमा वर्णनम्, नहुषस्य राज्यप्राप्तिः,
दक्षयज्ञविध्वंसश्च।

Unit – 5 सप्तदशाध्यायात् एकविंशत्याध्यायं यावत् (17-21)

Objectives: गन्धवतीमाहात्म्यवर्णनम्, चातुर्मास्य व्रतविधानम्, एकाम्रकेवने
शिवस्य यात्रया ब्रह्महत्यादीनां पापानां निवृत्तिविषये वर्णनम्, बहूनां तीर्थानामाश्रमाणां
वर्णनम्, भार्गवनद्याः माहात्म्यं वर्णनम्, महादेवनन्दिकेश्वरसम्वादश्च।

शास्त्री-चतुर्थवर्षम्

7th semester

Course – 13

विषयः – शिवमहापुराणे कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 1-15 अध्यायं
यावत्

Unit – 1 कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 1- 3 अध्यायं यावत्

Objectives: द्वादशज्योतिर्लिङ्गमाहात्म्यम्, काशीस्थलिङ्गानां नामानुकीर्तनम्, अत्रीश्वरयोः कथाप्रसङ्गः

Unit – 2 कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 4-6 अध्यायं यावत्

Objectives: अत्रीश्वरयोः माहात्म्यवर्णनम्, नन्दिकेश्वरकथाप्रसङ्गः, कथाप्रसङ्गे ब्राह्मणीस्वर्गतिप्राप्तिः

Unit – 3 कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 7-9 अध्यायं यावत्

Objectives: नन्दिकेश्वरशिवलिङ्गमाहात्म्यम्, गोकर्णक्षेत्रस्थ महाशिवलिङ्गमाहात्म्यम्

Unit – 4 कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 10-12 अध्यायं यावत्

Objectives: महाबलेश्वरमाहात्म्ये मित्रसहोपाख्यानम्, चन्द्रभालपशुपतिनाथादिलिङ्गमाहात्म्यम्, हाटकेश्वरशिवलिङ्गमाहात्म्यं वर्णनम्

Unit – 5 कोटिरुद्रसंहितायां सृष्टिखण्डे 13-15 अध्यायं यावत्

Objectives: अन्धकेश्वरशिवलिङ्गमाहात्म्यवर्णने बटुकोत्पत्तिकथनम्, सोमनाथज्योतिर्लिङ्गोत्पत्तिः, मल्लिकार्जुनज्योतिर्लिङ्गवर्णनम्

शास्त्री-चतुर्थवर्षम्

7th semester

Interdisciplinary

Course – 14

विषयः – भक्तिरत्नावली प्रथमद्वितीयविरोचने

Unit – 1 भक्तिसामान्यनिरूपणम्

Objectives: भक्तिहेतुनिरूपणम्,

Unit – 2 भक्तिभेदः

Objectives: श्रवणनिरूपणम्, कीर्तननिरूपणम्, स्मरणनिरूपणम्

Unit – 3 भक्तिभेदः

Objectives पादसेवनम्, अर्चनम्

Unit – 4 भक्तिभेदः

Objectives: वन्दनम्, दास्यम्

Unit – 5 भक्तिभेदः

Objectives: सख्य, आत्मनिवेदनम्, शरणागतिः

शास्त्री-चतुर्थवर्षम्
8th semester
Course - 15

विषयः – Editing of one manuscript

शास्त्री-चतुर्थवर्षम्
8th semester
Interdisciplinary
Course - 16
विषयः – Editing of one manuscript

National Sanskrit University, Tirupati
Department of PURANETIHASA
Model Questions Paper - 5
पुराणपरिचयः

15) I. सर्वे प्रश्नाः लघूत्तरेण समाधेयाः । (15 × 1 =

- 1) कः पुराणावयवः अभवत् ?
- 2) महापुराणानि कति ?
- 3) विष्णुपुराणे अंशाः कति सन्ति ?
- 4) शिवपुराणे कति संहिताः सन्ति ?
- 5) वायुपुराणे कति पादाः सन्ति ?
- 6) नारदीयपुराणे पबर्वभागे कति पादाः सन्ति ?
- 7) वाराहपुराणं कति भागात्मकम् ?
- 8) स्कन्दपुराणे वैष्णवखण्डे कति अध्यायाः सन्ति ?
- 9) गरुडपुराणं कति भागात्मकम् ?
- 10) गरुडपुराणे उत्तरखण्डे कति अध्यायाः सन्ति ?
- 11) विष्णुपुराणे कति श्लोकाः सन्ति ?
- 12) श्रीमद्भागवते पुराणानां कति लक्षणानि प्रोक्तानि विद्यन्ते ?
- 13) अपाश्रयः इति शब्दस्य कः अर्थः ?
- 14) भगवतः विष्णोः हृदयसंज्ञकं पुराणं किम् ?
- 15) सात्त्विकपुराणानि कति सन्ति ?

II. प्रश्नद्वयस्य संक्षिप्तटिप्पणी प्रदेया ।

(6

× 5 = 30)

- 1) वासुदेवमाहात्म्यम् ।
- 2) पुराणसंख्या ।
- 3) काशीखण्डः ।
- 4) दवारकामाहात्म्यम् ।
- 5) शिवपुराणस्य विषयसारं लिखत ।
- 6) उमासंहितायाः विषयसारं लिखत ।
- 7) पुरुषोत्तमक्षेत्रस्य माहात्म्यं लिखत ।
- 8) चातुर्मास्यमाहात्म्यं लिखत ।

III. प्रश्नद्वयं विस्तारपूर्वकं साधयत ।

(2 × 15 =

30)

- 1) ब्रह्मपुराणस्य विषयसारं लिखत ।
- 2) विष्णुपुराणस्य विषयसारं लिखत ।
- 3) देवीभागवतस्य विषयसारं लिखत ।
- 4) ब्रह्माण्डपुराणस्य विषयसारं लिखत ।